

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΣΙΜΙΣΚΗ & ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ ΓΩΝΙΑ ΤΗΛ: 270727-222594

ΑΡΤΑΚΗΣ 12 - Κ. ΤΟΥΜΠΑ ΤΗΛ: 919113-949422

ΕΠΩΝΥΜΟ:.....

ΟΝΟΜΑ:

ΤΜΗΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ (8/12/2013)

ΟΜΑΔΑ Α'

A1

Να γράψετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α) Εθνικό Κόμμα
- β) Οργανισμός
- γ) Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής

Μονάδες 15

A2

Να σημειώσετε την ένδειξη Σ (σωστό) ή Λ (λάθος) δίπλα σε κάθε πρόταση. Σε περίπτωση λάθους να δοθεί η σωστή απάντηση.

1. Η αγροτική επανάσταση στην Ελλάδα γνώρισε τις ίδιες και ίσως μεγαλύτερης εμβέλειας εντάσεις σε σχέση με αυτές που γνώρισαν τα υπόλοιπα βαλκανικά και ευρωπαϊκά κράτη στην πορεία προς την αγροτική επανάσταση.
2. Η Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1927 και λειτούργησε δύο έτη αργότερα.
3. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ήταν ο νικητής στην εκλογική αναμέτρηση του 1920.
4. Συνολικά το φθινόπωρο του 1922 έφθασαν στην Ελλάδα περίπου 600.000 πρόσφυγες (ανάμεσά τους και 50.000 Αρμένιοι).
5. Με την άφιξη των προσφύγων το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων.

Μονάδες 10

A3

Ποια κατάσταση επικρατούσε στην ελληνική οικονομία όταν ξέσπασε η παγκόσμια κρίση και με ποιους τρόπους έγινε προσπάθεια για την αντιμετώπισή της από το ελληνικό κράτος;

A4

Ποια ήταν η πολιτική των Τούρκων έναντι των χριστιανικών πληθυσμών κατά τους πρώτους μήνες του 1914 και με ποιους τρόπους εκφράστηκε;

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄

B1

Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των παρακάτω πηγών και συνδυάζοντας μ' αυτό τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α) Ποιες υπήρξαν οι ρυθμίσεις του Συντάγματος του 1844 για την εκλογική διαδικασία και το δικαίωμα ψήφου και ποιες οι αντίστοιχες ρυθμίσεις του Συντάγματος του 1864; (μονάδες 15)

β) Το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας υπήρξε υπόβαθρο για την εφαρμογή νέων κανόνων στην πολιτική και κομματική δράση ή υπήρξε μια νοοτροπία ξένη προς τις ανάγκες και τις συνθήκες που επικρατούσαν στην κοινωνική πραγματικότητα της συγκεκριμένης εποχής; (μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΠΗΓΗ 1

Η Α' Εθνική Συνέλευση απέφυγε να ρυθμίσει την έκταση του δικαιώματος της ψήφου απευθείας στο Σύνταγμα και παρέπεμψε στον εκλογικό νόμο που ψήφισε η ίδια και μάλιστα δημοσιεύθηκε την ίδια μέρα με το Σύνταγμα, στις 18 Μαρτίου 1844. Ο εκλογικός νόμος του 1844 χαρακτηρίστηκε «σταθμός στην ιστορία του εκλογικού μας δικαίου» και «επαναστατικός για την εποχή του», καθότι πρωτοπορεί σε σχέση με τα ισχύοντα στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Πράγματι, ο εκλογικός νόμος καθιερώνει την άμεση, σχεδόν καθολική και μυστική ψηφοφορία για την ανάδειξη της Βουλής. Συγκεκριμένα, αναγνωρίζεται το δικαίωμα της ψήφου σε «όλους του εντός του βασιλείου γεννηθέντας Έλληνας» που έχουν συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας τους και έχουν «ιδιοκτησίαν τινά εντός της επαρχίας» ή εξασκούν «οιονδήποτε επάγγελμα ή ανεξάρτητον επιτήδευμα». Κάθε πολίτης διαθέτει μία ψήφο και οφείλει να ασκεί το δικαίωμα του αυτοπροσώπως. Εξάλλου, η εκλογή διεξάγεται με πλειοψηφικό σύστημα δύο γύρων. Ελάχιστοι ενήλικοι Έλληνες (εννοείται βέβαια ότι η «καθολικότητα» αναφέρεται ακόμα αποκλειστικά στον ανδρικό πληθυσμό) αποκλείονται από το δικαίωμα της ψήφου, πρακτικά μόνο οι οικόσιτοι υπηρέτες και οι μαθητευόμενοι τεχνίτες, που δεν έχουν ακίνητη ή προσοδοφόρα κινητή ιδιοκτησία. Για να γίνει

κατανοητό το ριζοσπαστικό περιεχόμενο του νόμου, αρκεί μια σύγκριση με τις ευρωπαϊκές χώρες της εποχής: στη Βρετανία δικαίωμα ψήφου είχε τότε μόνο ένας στους 12 πολίτες, ενώ στη Γαλλία ψήφιζαν μόλις 170.000 πολίτες σε σύνολο 32 εκατομμυρίων κατοίκων. Αποτελεί σίγουρα παράδοξο η εισαγωγή ενός τόσο προοδευτικού θεσμού της άμεσης και καθολικής ψηφοφορίας σε ένα κατά βάση συντηρητικό πολίτευμα. Αναμφίβολα συνιστά έκφραση της ελληνικής δημοκρατικής παράδοσης. Πρέπει, ωστόσο, να συνυπολογιστεί ότι το δικαίωμα της ψήφου αποτελεί όχι μόνο τον κύριο μηχανισμό συμμετοχής του λαού στην πολιτική εξουσία αλλά επίσης το βασικό παράγοντα νομιμοποίησης της πολιτικής εξουσίας στην Ελλάδα. Χωρίς να παραβλέπεται ότι η καθολική ψηφοφορία σταδιακά προώθησε τη χειραφέτηση των λαϊκών στρωμάτων και συνέβαλε στη διάπλαση μιας δημοκρατικής ιδεολογίας, παράλληλα εξασφάλισε και ένα μίνιμουμ λαϊκής συγκατάθεσης στους εκάστοτε κρατούντες.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμ. 12, «Νεώτερος Ελληνισμός, 1827-1862», εκδ. Δομή, σελ. 347-348

ΠΗΓΗ 2

Οι κυριότεροι συνταγματικοί θεσμοί που εξειδικεύουν την καθιέρωση της δημοκρατικής αρχής του συντάγματος του 1864, επιβεβαιώνοντας και ολοκληρώνοντας το περιεχόμενο της, είναι οι ακόλουθοι: α) Καταργείται η Γερουσία και καθιερώνεται το λεγόμενο σύστημα της μονήρους Βουλής. Με την κατάργηση αυτού του δημοκρατικά ανομιμοποίητου -καθότι τα μέλη του δεν εκλέγονταν αλλά διορίζονταν από το βασιλιά- σώματος ενισχύεται η λαϊκή κυριαρχία - πλέον το ενιαίο κοινοβούλιο ως όργανο της νομοθετικής λειτουργίας είναι δημοκρατικά νομιμοποιημένο στο σύνολο του, αφού όλα τα μέλη της Βουλής εκλέγονται από το λαό. β) Κατοχυρώνεται συνταγματικά η καθολική ψηφοφορία, η οποία μέχρι τότε προβλεπόταν μόνο στο νόμο περί εκλογής βουλευτών της 18ης Μαρτίου 1844. Παράλληλα, ως στοιχεία του εκλογικού συστήματος, που δεν μπορούν πλέον να μεταβληθούν με νόμο, καθιερώνονται με ρητή συνταγματική διάταξη οι αρχές της άμεσης, μυστικής, καθολικής -διά σφαιριδίων- και ταυτόχρονης σε όλη την επικράτεια εκλογής των βουλευτών, γ) Κατοχυρώνεται για πρώτη φορά η καθολική ψηφοφορία για τις δημοτικές εκλογές. Το άρθρο 105 του Συντάγματος προβλέπει τη διενέργεια της εκλογής των δημοτικών αρχών με άμεση, καθολική και μυστική -διά σφαιριδίων- ψηφοφορία. Πρόκειται για μια επιλογή που διεκδικεί την παγκόσμια πρωτοπορία, κάτι που καταδεικνύει και τον ιδιαίτερο ριζοσπαστικό και πρωτοποριακό, για τα μέτρα της εποχής, χαρακτήρα της. δ) Καθιερώνεται το τεκμήριο της αρμοδιότητας υπέρ του λαού και κατά του μονάρχη, υπέρ του οποίου συνέτρεχε υπό το μοναρχικό Σύνταγμα του 1844: ο βασιλιάς περιορίζεται

αποκλειστικά και μόνο στις αρμοδιότητες που του αναγνωρίζει το Σύνταγμα. Η διάταξη του άρθρου 44 του Συντάγματος («ο βασιλεύς δεν έχει άλλας εξουσίας, ει μη όσας του απονέμουσι ρητώς το Σύνταγμα και οι συνάδοντες προς αυτό ιδιαίτεροι Νόμοι») συμπληρώνει το εννοιολογικό περιεχόμενο της λαϊκής κυριαρχίας, καθιστώντας σαφές ότι η εξουσία του βασιλιά είναι δοτή και περιορισμένη: όπως όλες οι εξουσίες, έτσι κι αυτή έχει πηγή και όριο τη λαϊκή κυριαρχία, ε) Αποκλείεται οποιαδήποτε σύμπραξη ή συμμετοχή του βασιλιά στη διαδικασία αναθέωσης του Συντάγματος. Η πρωτοβουλία για την αναθέωση του Συντάγματος ανήκει κατ' αποκλειστικότητα στη Βουλή και διενεργείται απ' αυτήν με παρεμβολή του εκλογικού σώματος - διενέργεια εκλογών. Η ρύθμιση αυτή έχει χαρακτηριστεί ως η ασφαλιστική δικλείδα της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας.

Ιστορία των Ελλήνων, τόμ. 13, «Νεώτερος Ελληνισμός, 1862-1895», εκδ. Δομή, σελ. 71-75

B2

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρακάτω πηγές και αξιοποιώντας τις πληροφορίες του σχολικού βιβλίου, να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

α) Ποια ήταν η δομή του Κόμματος των Φιλελευθέρων και ποια τμήματα της ελληνικής κοινωνίας στήριξαν τις πολιτικές επιλογές του Ελευθέριου Βενιζέλου; (Μονάδες 13)

β) «Οι βενιζελικοί είχαν πλάσει στο νου τους ένα ιδεατό κόμμα, χωρίς τις μικρότητες και τις διχόνοιες της παλιάς πολιτικής ελίτ, όμως αυτό δεν είχε σχέση με την πραγματικότητα». Να εξηγήσετε την παραπάνω φράση του σχολικού εγχειριδίου. (Μονάδες 12)

Μονάδες 25

Το νέο κόμμα νίκησε πάλι στις εκλογές του Μαρτίου του 1912, στις οποίες πήραν μέρος όλες οι πολιτικές δυνάμεις. Αυτή τη φορά ανέδειξε 145 βουλευτές, ενώ τα αντίπαλα κόμματα κέρδισαν 36 έδρες. Κατά κύριο λόγο στη σύνθεση του περιλαμβάνονταν οι ανερχόμενες μεταπρατικές και εμπορικές τάξεις (και πολλοί γαιοκτήμονες), μέλη διαφόρων επαγγελματικών ενώσεων, καθώς και η νεότερη γενιά αξιωματικών της καριέρας. Τα υπόλοιπα μέλη του προέρχονταν από το χώρο των αγροτικών κομμάτων της Θεσσαλίας, των σοσιαλιστών (από τους οποίους έκλεψε την παράσταση ο Βενιζέλος), από δημοκρατικά στοιχεία που ανήκαν στην αριστερή πτέρυγα τον Στρατιωτικού Συνδέσμου και τέλος από άτομα που προέρχονταν από το κόμμα των πρώην τρικουπικών, όπως επίσης και στοιχεία που είχαν μεταπηδήσει καλόπιστα από τους

συντηρητικότερους πολιτικούς σχηματισμούς. Σε μεγάλο βαθμό το λεγόμενο Κόμμα των Φιλελευθέρων το αποτελούσαν οι προσωπικοί οπαδοί του Βενιζέλου ή μάλλον ένα συνονθύλευμα από τους προσωπικούς οπαδούς των λιγότερο σπουδαίων ηγετών, που είτε ανήκαν στο στενό του περιβάλλον, είτε προτίμησαν να προωθηθούν πολιτικά υποστηρίζοντας τον. Εκείνο που επιδίωξε ο Βενιζέλος δεν ήταν τόσο ένα φιλελεύθερο κόμμα όσο μια κοινοβουλευτική δικτατορία. Παρόλο που ίδρυσε συνδέσμους Φιλελευθέρων στις εκλογικές περιφέρειες, δε δημιουργήθηκε μια οργάνωση που να ασκεί έλεγχο στο κεντρικό γραφείο του κόμματος. Απεναντίας καθοδηγούνταν από τα ανώτερα όργανα. Τελικά, δε διέφεραν και τόσο από τις τοπικές ομάδες φίλων που σχημάτιζαν τα άλλα κόμματα. Ίσως πρόσθεταν μια επίφαση δύναμης και ενότητας στο κόμμα, αλλά κάτω από την επιφάνεια εξακολουθούσαν να βασιλεύουν οι διαιρέσεις και οι αντιζηλίες. Ο Βενιζέλος κρατούσε, όπως και ο Τρικούπης πριν απ' αυτόν, τα πράγματα υπό τον έλεγχο του γιατί είχε τη δύναμη που πήγαζε από την ισχυρή θέση του στο κοινοβούλιο. Το κύρος του μάλιστα εμφανιζόταν αδιαμφισβήτητο. Αλλά στην Ελλάδα μια ισχυρή κοινοβουλευτική θέση ανοίγει δύο δρόμους. Η έλλειψη ισχυρής αντιπολίτευσης απέξω μπορούσε να προκαλέσει συνομωσίες στο εσωτερικό. Οπωσδήποτε ο Βενιζέλος δεν εκπροσωπούσε το σύνολο του εκλογικού λαού. Υπήρχαν στις διάφορες εκλογικές περιφέρειες ισχυρές μειονότητες ψηφοφόρων που δεν εκπροσωπούνταν καθόλου στη Βουλή και, μολονότι προς το παρόν δεν είχε κάνει την εμφάνισή της καμιά υπολογίσιμη αντιπολιτευτική ομάδα, υπήρχε πληθώρα αντιβενιζελικών σε όλη τη χώρα.

Douglas Dakin, σελ. 279-280